

Fig. 1. Kirken set fra sydvest. Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *The church seen from the south west.*

PADESØ KIRKE

SKOVBY HERRED

Kirken er opført 1879-81 på en parcel af gården Store Padesø i den sydlige del af Hårslev Sogn. Placeringen blev fastlagt 1876, da gårdens ejer, Hans Lørup, ved et indledende møde på Hindevad Kro om opførelsen af en kirke på egnen tilbød at skænke byggegrunden. En indsamling til byggeprojektet blev iværksat, og i februar 1877 nedsattes en bestyrelse.[1] H.A.W. Haugsted, der 1870 havde tegnet Langesø Skovkapel (Vigerslev Sogn), blev engageret som arkitekt (jf. s. 6091).[2] I efteråret 1878 ansøgte man om et statsligt tilskud på 10.000

Fig. 2. Luftfoto af Padesø Kirke set fra sydvest. Foto Odense Luftfoto 1953. I KB. – *Aerial photograph of Padesø Church seen from the south west.*

kr.,[3] hvilket blev bevilget i juni 1879 ved finansloven 1879-80.[4] I september 1879 vedtog bestyrelsen at påbegynde opførelsen,[5] og murer- og tømrerentreprise rne blev senere på året overladt murermester Niels Hansen, Skovmøllehus (jf. kirkegårdsmonument nr. 2), og tømrermester Peder Berg, Hindevad.[6] Kirken blev indviet 26. juni 1881,[7] mens kirkegården blev taget i brug 25. febr. 1882.[8]

Kirken var selvejende fra første færd og blev bestyret af en 'kirkekommission' (fra 1890 betegnet 'kirkeinspektion') indtil oprettelsen af et menighedsråd 1922.[9] Kirkedistriktet blev sammenstykket af dele af Hårslev, Veflinge, Vissenbjerg, Rørup og Fjelsted sogne og fik sin første, regulære afgrænsning 1890.[10] Kirkebetjeningen skulle ifølge den første ordning fra 1881 varetages af kapellanerne i Vissenbjerg og Hårslev.[11] Et flertal i

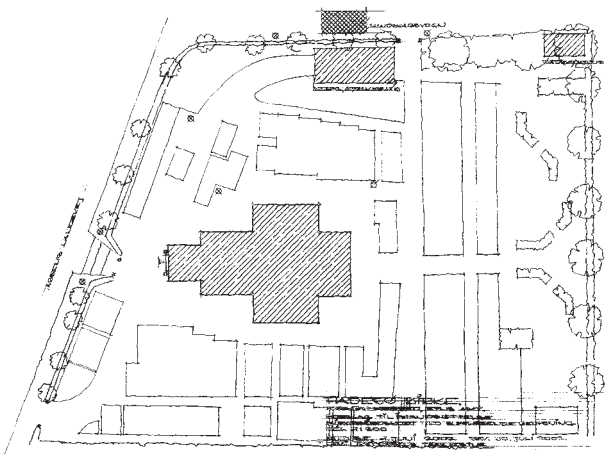

Fig. 3. Kirkegårdsplan. 1:1000. Målt og tegnet af Lehn Petersens Tegnestue 2002. – *Plan of the churchyard.*

menighedsrådet forsøgte fra 1923 at gøre kirkedistriktet til et selvstændigt sogn med egen præst, men kirkeministeriet fastholdt de eksisterende forhold.[12] Siden 1996 deler kirken pastorat med Hårslev (s. 5997).[13] Padesø fik status af sogn med den generelle omdannelse af kirkedistrikterne 1. okt. 2010.

Kirken ligger i åbent land på en bakketop ved landevejen mellem Bogense og Assens.

Kirkegården har trapezform (jf. fig. 3), betinget af placeringen ved et vejkryds. Den østligste tredjedel af arealet er inddraget ved en udvidelse 1926-28.[14] Kirkegårdens beplantning tæller bl.a. kastanje, bøg, lind og eg. *Hegnet* udgøres af en lav bøgehæk. †*Hegn*. Indtil o. 1900 fandtes et raftehegn, derefter tjørnehæk.[15] *Hovedindgangen* mod vest består af to lave, kuglebærende granitpiller fra 1901 og en svagt svejfet, liljekronet dobbeltfløj af sortmalet jern.[16] En trappe af chaussésten fører op til indgangen, hvorfra der også er ny belægning med samme materiale hen til kirkens indgang. To køreporte henholdsvis i sydvesthjørnet og mod nord har fløje svarende til hovedindgangens, hængt i granitpiller. En †låge anbragtes 1924 mod syd med henblik på bortkørsel af affald.[17]

En *kirkegårdsbygning* med facade af fyrretræsbrædder og teglhængt sadeltag er 1981 opført ved nordskellet ved arkitekt Svend Åge Kofoed, Bogense. Den rummer kapel, toilet og graverfaciliteter, sidstnævnte ombygget 1997 ved inddragelse af et redskabsrum.[18] Samtidig opførtes en *redskabsbygning* i nordøsthjørnet (i samme materialer).[19]

Et †*kirkehus* ved kirkegårdens nordvesthjørne (jf. fig. 4) opførtes 1882 af murermester Niels Hansen, der bearbejdede et forslag fra kirkens arkitekt.[20] Der var tale om et grundmuret vinkelhus med skifertag. I nordlængen var der hestestald til menigheden, mens sydlængen rummede en bolig til graveren og desuden et værelse til de tilrejsende præsters disposition.[21] Nødtørftsrum blev antagelig indrettet 1941 i et hjørne af staldlængen.[15] Bygningen blev nedrevet 1980.[15]

En parkeringsplads på vestsiden af landevejen er anlagt 1971.[22]

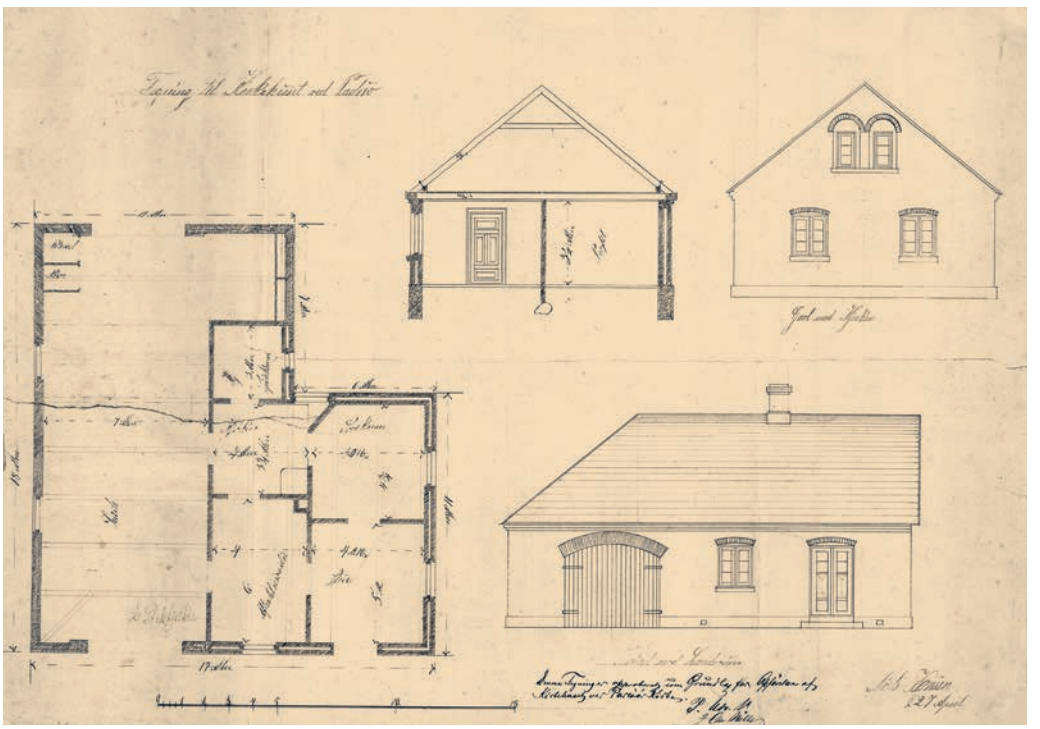

Fig. 4. 'Kirkehus' (s. 6087). Plan, snit og opstalter. 1:200. Tegnet af Niels Hansen 1882. I RAO. – *'Church house'. Plan, section and elevations.*

Fig. 5. Kirken set fra nordøst. Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *The church seen from the north east*.

BYGNING

Kirken, der er opført 1881, er en korskirke med tårn. Bygningen er orienteret omtrent solret med en let afvigelse mod syd.

Kirken (fig. 1 og 5) er opført efter tegninger af arkitekt H. A. W. Haugsted af røde, maskinstrøgne sten i normalformat, lagt i krydsforbandt, og rejser sig over en let fremspringende sokkel med vulst, støbt i beton. Alle tagflader er dækket af skifer.

Det relativt korte, ret afsluttede kor slutter sig til et jævnbredt skib, til hvis østre halvdel slutter sig ret korte korsarme i nord og syd. I vest er et højt tårn, der er væsentlig smallere end skibet, og som har kvadratisk grundplan.

Skibets og korets langmure, korsarmenes flankemure og tårnet (jf. fig. 1 og 5) prydes af to en halv sten brede og en halv sten dybe hjørnelisener; tilsvarende lisener tjener til inddeling af vestenden af skibet i to fag. Foroven forbindes lisenerne af rundbuefriser med et varierende antal buer; korets langmure af seks, korsarmenes flankemure af fem, skibets begge fag hvert af fem og tårnet af syv. De mellemfaldende buer bæres af en konsol med to led, en fremspringende binder over en kugle. Alle langmure afsluttes foroven med dobbelte, profilerede falsprofiler.

Korets og korsarmenes gavle har hver fem brede kamtakker i hver side og en bred toptinde. I skibets vestende er der to små halvgavle, en på hver side af tårnet. De afsluttes med en kam med en enkelt kamtak forneden. Begge afdækkes af et sadeltag med støbt tagflade, og herunder er et enkelt savskifte. De nederste kamtakker, der rager ca. en sten ud foran langmurene, hviler på en profileret konsol. Kamtakkerne er overdækket af skifer med fald til begge sider.

Alle gavle (jf. fig. 1 og 5) prydes i gavlfodshøjde af to savtaksfriser, der når ud til den yderste kamtak. Herover er i midten fem, en sten brede, pibeblændinger, der når op til omtrent halv gavlhøjde og foroven er aftrappede afsluttede. I alle

kamtakker og i toptinden er højblændinger, der foroven er afsluttet af et tvillingdelt rundbuestik, som hviler på en konsol med to led, en fremspringende binder over en kugle. Alle højblændinger har en muret, fremspringende sålbænk, de midterste tre er over ovennævnte, aftrappede højblændinger.

Der er et vindue i korets nordside, to vinduer i såvel nordre som søndre korsarmsgavl, to i korsarmenes vestsider og to i hver af skibets langsider. Et vindue i korets sydside er nyere, men er indsat i en blænding af form som kirkens oprindelige vinduer (jf. s. 6094). Vinduerne er alle af samme form og størrelse, nemlig rundbuede med en ydre halvstensfals og indre let smig. Vinduerne overdækkes af et helstensstik af vekselvis en binder og to løbere, hvorover der er et prydskifte af bindere på fladen. Der er støbte sålbænke, hvoraf nogle er rekonstruerede, i alle vinduer. I vinduerne er støbejernsrammer, der må være indsat ved opførelsen.

Tårnet, der rejser sig i tre stokværk, dækkes af et spir, hvis underdel er et pyramidetag, hvorover der rejser sig en ottekantet spirkonstruktion (jf. fig. 30). Denne afsluttes af en vindfløj. Fløjstangen har nederst en kugle, herover er et ornament, og stangen krones af et hjulkors med korsede korsarme.

I tårnets vestside er en rundbuet dør, der i en fals er flankeret af støbte søjler med baser af to vulster med mellemfaldende hulkel over en kvadratisk, støbt plint samt terningkapitæler, der bærer et rundbuestik af støbte, kileformede sten. Herover er yderligere et helstensstik af vekselvis en binder og to løbere, hvorover er et prydskifte af bindere på fladen. I buen en halvcirkulær lysåbning med to lodrette poste. I tårnrummets nord- og sydmur er et cirkulært vindue med halvstensfals foruden og let smig forinden. De kranses af et stik af vekselvis en binder og to løbere samt et prydskifte, der i modsætning til ved de øvrige vinduer er let fremspringende og af bindere på fladen.

Tårnrummet, der fungerer som våbenhus, har fladt pudset og hvidtet loft. I tårnrummets nordside er en trætrappe til mellemstokværket, hvorfra der er adgang til skibets loft gennem en luge i den tilmurede, oprindelige tårnbue (jf. s. 6090) samt til klokkestokværket.

I mellemstokværkets vestside er der et blændgalleri med tre buer, der bæres af to halvsøjler på hver sin lisen. Søjlerne har baser af to vulster med mellemfaldende hulkel over en kvadratisk, muret plint og trapezformede kapitæler. Yderst er der trekvartstensdybe false. Buernes stik har rulskiftestillede bindere, og herover er et prydskifte af

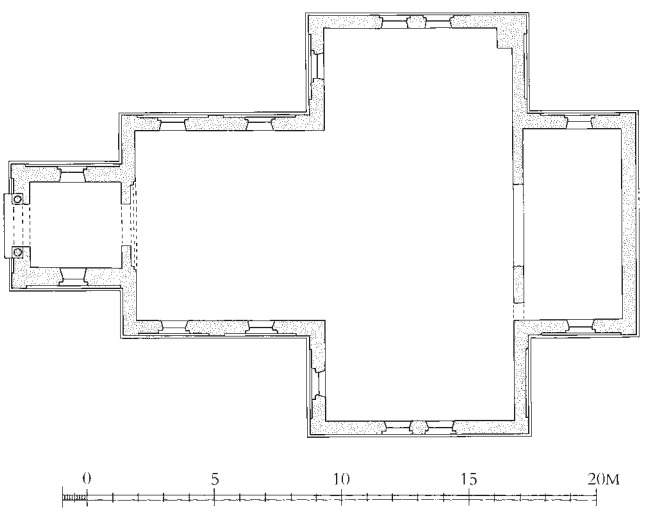

Fig. 6. Plan. 1:300. Målt af Lehn Petersens Tegnestue 1993, suppleret af Kirstin Eliasen og tegnet af Freerk Oldenburger 2021. Signaturforklaring. s. 11. – *Plan. Key on. p. 11.*

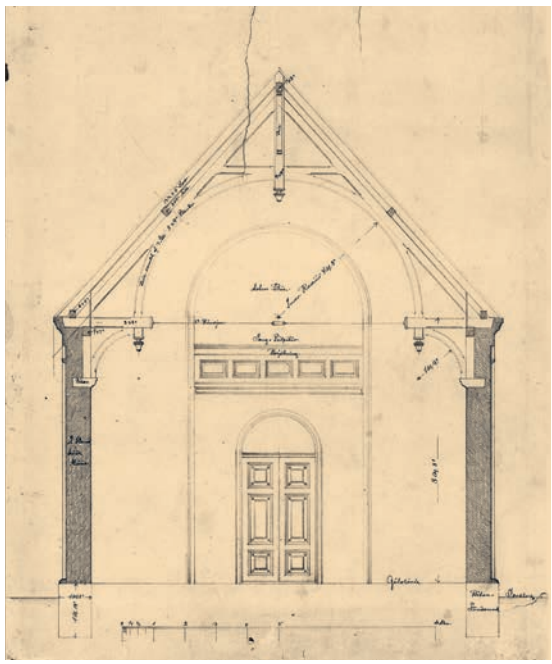

Fig. 7. Tværsnit set mod vest. 1:150. Formentlig tegnet af H.A.W. Haugsted. I RAO. – *Cross-section looking west. Presumably drawn by H.A.W. Haugsted.*

bindere på fladen. I bunden er støbte sålbænke. I stokværkets nord- og sydside er rundbuede vinduer af samme form og med samme overdækning som kirkens øvrige (jf. ovf.), men blot både lavere og smallere.

I klokkestokværkets vestside er et tvillingdelt glamhul i et rundbuet, falset spejl med en cirkulær glug. Såvel vanger som stik prydes af en hulkel. Spejlets stik er helstens og har et prydskifte af bindere på fladen. I stokværkets nord- og sydside er glamhuller af samme form og højde, men er noget bredere end vinduerne i mellemstokværket (jf. ovf.).

Kirkens *indre* er ligeledes af tegl og er hvidkalket. Den meget høje, brede og rundbuede korbue, der ragede op i den åbne tagstol, havde en trekvartstaf i bueslaget. Korbuen er senere ændret (jf. s. 6091). I triumfmurens søndre del er en rundbuet åbning med opgang fra korets sydvesthjørne til prædikestolen (jf. fig. 13-14 og s. 6101), som er placeret på triumfmurens søndre vange. Ligeledes var der i vest en meget høj rundbue med trekvartstaf i bueslaget. Den øverste del stod åben til tårnets mellemstokværk over et pulpitur med et brystningspanel (jf. s. 6103), mens der i den nederste del var indsat en dør i en lukkemur (fig. 7). Åbningen er senere ændret (jf. s. 6091).

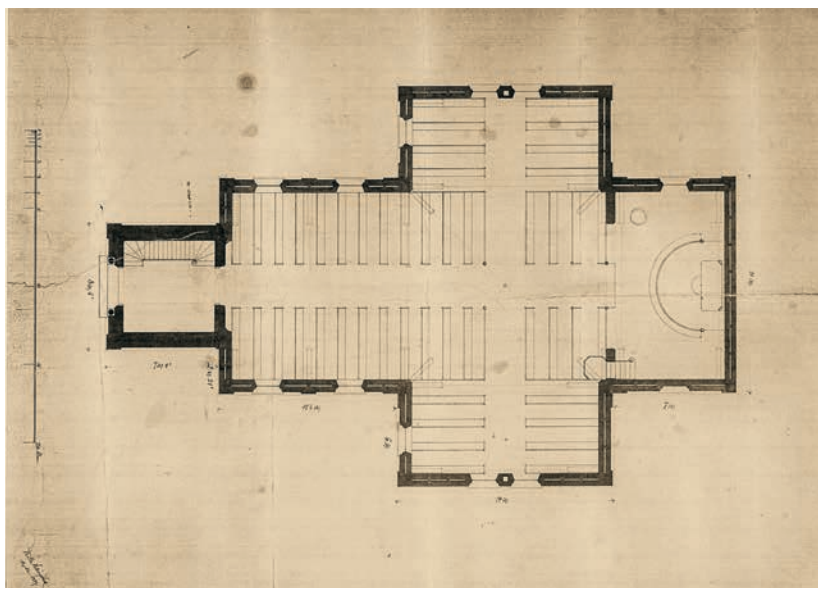

Fig. 8. Plan. 1:300. Tegnet af H.A.W. Haugsted 1879. Ved kirken. – *Plan. Drawn by H.A.W. Haugsted 1879. At the church.*

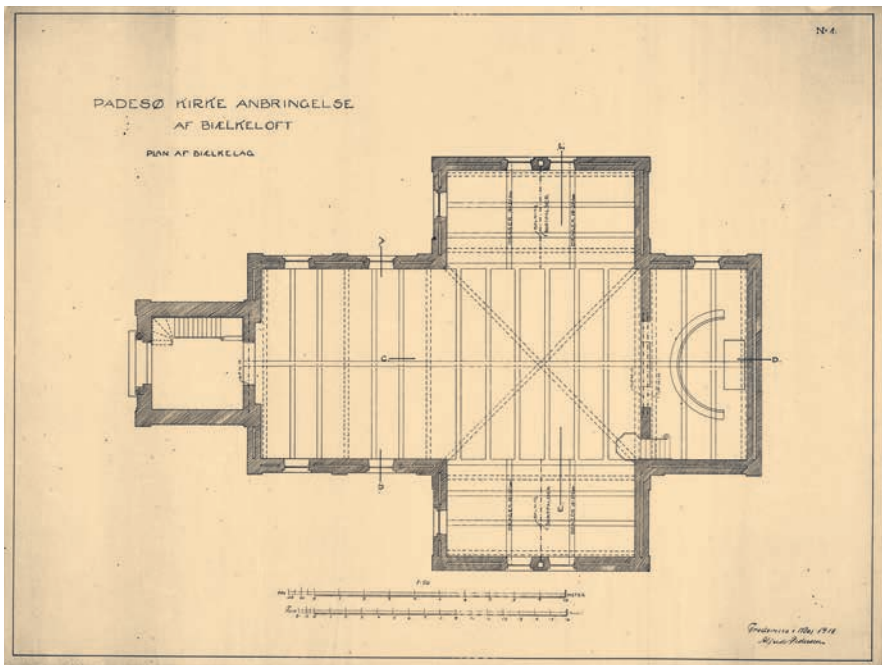
Fig. 9. Kirkens indre set mod vest. Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Interior of the church looking west.*

Oprindeligt havde skib, kor og korsarme åben tagstol. Den har (fig. 12 jf. fig. 10a, c-d) to hovedspær i koret og i hver korsarm; i skibet har korsskæringen to krydsende hovedspær, mens dets vestlige del har tre hovedspær. De har et hanebånd og herunder krumme spærstivere, der tilsammen danner et halvcirkelslag. Foroven forbindes hanebåndet og rygåsen af en kort kongestolpe med svungne knægte mellem stolpe og ås. Svungne knægte ved spærfødderne blev fjernet i forbindelse med den senere indlæggelse af fladt loft (jf. ndf. og jf. fig. 13).

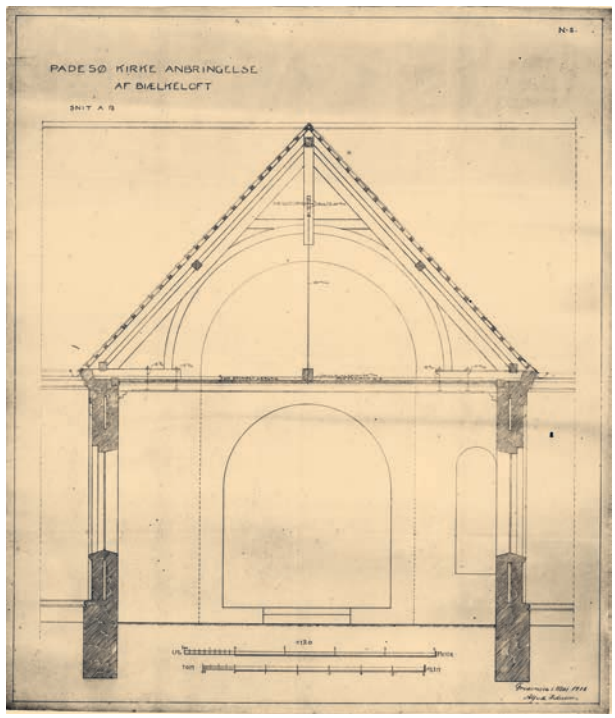
Et *oprindeligt projekt*, der var tegnet af arkitekt Chr. Henschel 1877 (fig. 27-29), dannede udgangspunkt for H. A. W. Haugsteds senere tegninger. Henschels planlagte skib var længere end det, som Haugsted gennemførte, og der var birum til tårnrummet; i nord et trapperum og i syd til præsten.

Kirkens ombygning 1918. Da der var store problemer med at opvarme rummet, ligesom lydforholdene var meget dårlige, havde kirkebestyrelsen taget initiativ til at forsøge at få disse mangler afhjulpet ved at indlægge bjælkeloft i kirken.[23] Udgiften hertil, ca. 4.100 kr., blev indsamlet blandt menigheden, som gav 2.833 kr. og sognerådene 1.256 kr. Arkitekt Alfred Petersen forestod arbejdet (fig. 10a-d). Korbuen blev gjort smallere og lavere, svarende til det nye loft, og den nye bue fik en trekvartstaf, svarende til den oprindelige. I vest sløjfedes pulpituret (jf. s. 6103), og der indsattes en ny, lavere bue over blændingen, der omgiver døren.

Et *bjælkeloft* blev indlagt i højde med murkronen og med genanvendelse af brædderne fra den oprindelige inddækning af skifertagets underside. Ud for korsarmene bæres bjælkelaget af dragere. Bjælkerne er bræddeklædte og har profilerede

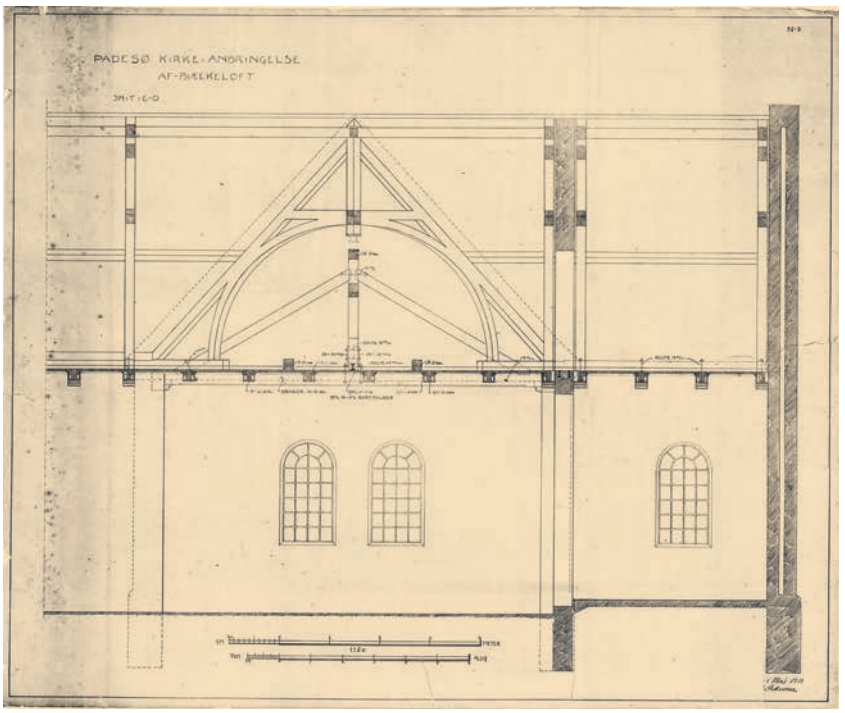

a

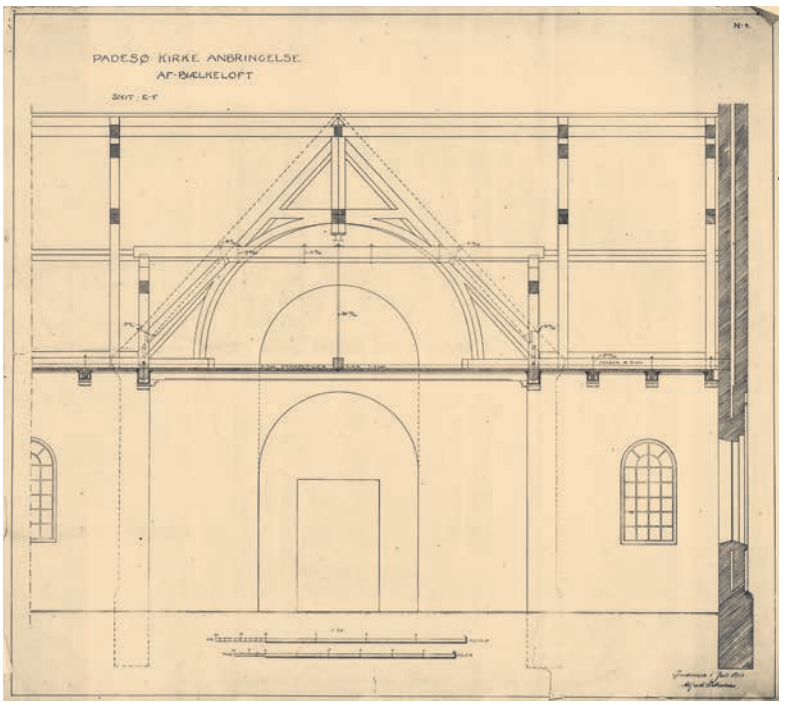

b

Fig. 10a-d. Projekt til fladt loft (s. 6091). a. Plan. 1:300. b. Tværsnit af skibet set mod øst med angivelse af både oprindelig og eksisterende korbue. 1:150. c. Længdesnit af kirkens østre del set mod nord. 1:150. d. Snit af langhus og nordre korsarm set mod vest. 1:150. Tegnet af Alfred Petersen 1918. I RAO. – *Project for flat ceiling. a. Plan. b. Cross section of the nave looking east. c. Longitudinal section of the eastern part of the church looking north. d. Section of nave and north transept looking west.*

c

d

konsoller ved enderne. På loftet blev der i korsskæringsfaget rejst en tværstillet stol til afstivning af ovennævnte dragere. Toppen af den oprindelige kor- og tårnbue er synlig i loftsrummet; førstnævnte endnu åben (jf. fig. 12), mens sidstnævnte senere er tilmuret (jf. s. 6091).

Senere ændringer og reparationer. I kirkeprotokollen 1927 nævnes, at der skal anbringes to hjæl-

pestivere for at forhindre, at loftsbjælkerne i koret bøjes yderligere.[15] I forbindelse med en større restaurering 1974 blev den øvre del af tårnbuen, der havde stået åben mellem mellemstokværket og kirkens tagrum, tilmuret med gule sten, og der blev anbragt en luge til adgang til loftsrummet.[15]

Et *vindue* i korets sydside (jf. s. 6089) er indsat 2002, da man skønnede, at der manglede lys i koret. Vinduet, der blev indsat i en udvendig blænding fra kirkens opførelse, er udarbejdet som en kopi af kirkens øvrige støbejernsvinduer.[24] Arkitekt Ebbe Lehn Petersen forestod arbejdet.

Gulve. Korets gulv, gulvene i stolestaderne samt ved døbefont og prædikestol er af hvidskurede fyrretræsbrædder. De nuværende gulve i midtergang, korsarme og tårnrum er lagt 2004 og erstattede de oprindelige fra opførelsen (jf. ndf.), der ligesom disse er af håndstrøgne, gule mursten, der er lagt i sildebensmønster og afsluttet med en frise af løbere langs alle kanter.

†*Gulve.* Det oprindelige gulv i koret var af fyrretræsbrædder, men var allerede 1899 så ødelagt af svamp, at det blev skiftet ud med et støbt cementgulv.[25] 1927 var gulvet omkring døbefonten også ødelagt af svamp, så der også her støbtes et betongulv, hvorpå der blev lagt linoleum.[26] I synsprotokollen 1941 nævnes, at der skulle lægges nyt gulv mellem alterskranken og alteret, formentlig i form af en belægning.[21] I kirkens protokol 1944 påtales, at gulvet under stolestaderne i sydsiden måtte fornyes. Dette gentages de følgende år og synes midlertidigt udbedret 1947, men først endelig gennemført 1949.[15] Fornyelse af linoleumsbelægningen ved døbefont og prædikestol planlagdes 1950, men var endnu ikke udført 1953.[21] Dette år oplystes endvidere, at da korets gulv ikke levede op til lovens krav, skulle dette ændres efter nærmere anvisning af en arkitekt.[27] Der synes da at være pålagt et tæppe, som lå indtil 1994 (jf. ndf.).

Tårnets spirkonstruktion (fig. 30) bæres af et bjælkelag med skråtstillede stikbjælker i hjørnerne. I midten er rejst en høj kongestolpe, der afstives af et par skråbånd. Spærene afstives af flere lag hanebånd.

I klokkestokværket er en oprindelig *klokkestol* til en klokke.

Fig. 11. Kirken set fra sydvest. Foto o. 1900. Ved kirken. – *The church seen from south west.*

Fig. 12. Kirkens oprindelige åbne tagstol (s. 6091) set mod øst. Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Original open roof truss of the church, looking east.*

Kirkens *opvarmning* er siden 1962 et el-varmeanlæg med rørovne under bænkesæderne og langs ydervæggene, suppleret med panelradiatorer.[28]

†*Opvarmning.* Kirken fik 1884 installeret to kakkelovne fra M. P. Allerup i Odense,[29] henholdsvis i nordre korsarms nordøsthjørne og søndre korsarms sydøsthjørne og med skorstene løbende op igennem henholdsvis nord- og sydgavlen og med en skorstenpibe bag begge gavles toptinder (jf. fig. 11). Allerede 1899 blev den ene kakkelovn repareret.[30] 1904 var der indsamling af frivillige bidrag til fornyelse af det indvendige af kirkens ene kakkelovn,[23] og 1925 skulle kakkelovnene sølvbronzeres.[17] I en inventarliste 1927 nævnes to kakkelovne med skærme,[30] 1928 skulle den ene af ovnene repareres,[31] og 1929 skulle der anskaffes en røghætte til skorstenene.[15] 1935 skulle den søndre kakkelovn repareres og året efter den nordre.[15] Den søndre skorsten skulle 1960 ommures.[15] Ved synet 1962 påpegedes, at det udarbejdede forslag til elektrisk opvarmning af kirken skulle fremmes mest muligt, da kakkelovnene var kassable.[32]

Der installeredes *elektricitet* til belysning i kirken 1927.[30]

Kalkmaleri (jf. fig. 9 og 14), 1918(?) (jf. korbuens ombygning s. 6091). Vinranker med grønne blade og brune grene kanter alle rundbuede bygningsdetaljer (dvs. korbuens forkant, døråbningen til prædikestolen, døren til tårnrummet og vinduerne). Indvendig i korbuen er desuden et palmettemønster. Dekorationen er istandsat 1964 og 2004.[33]

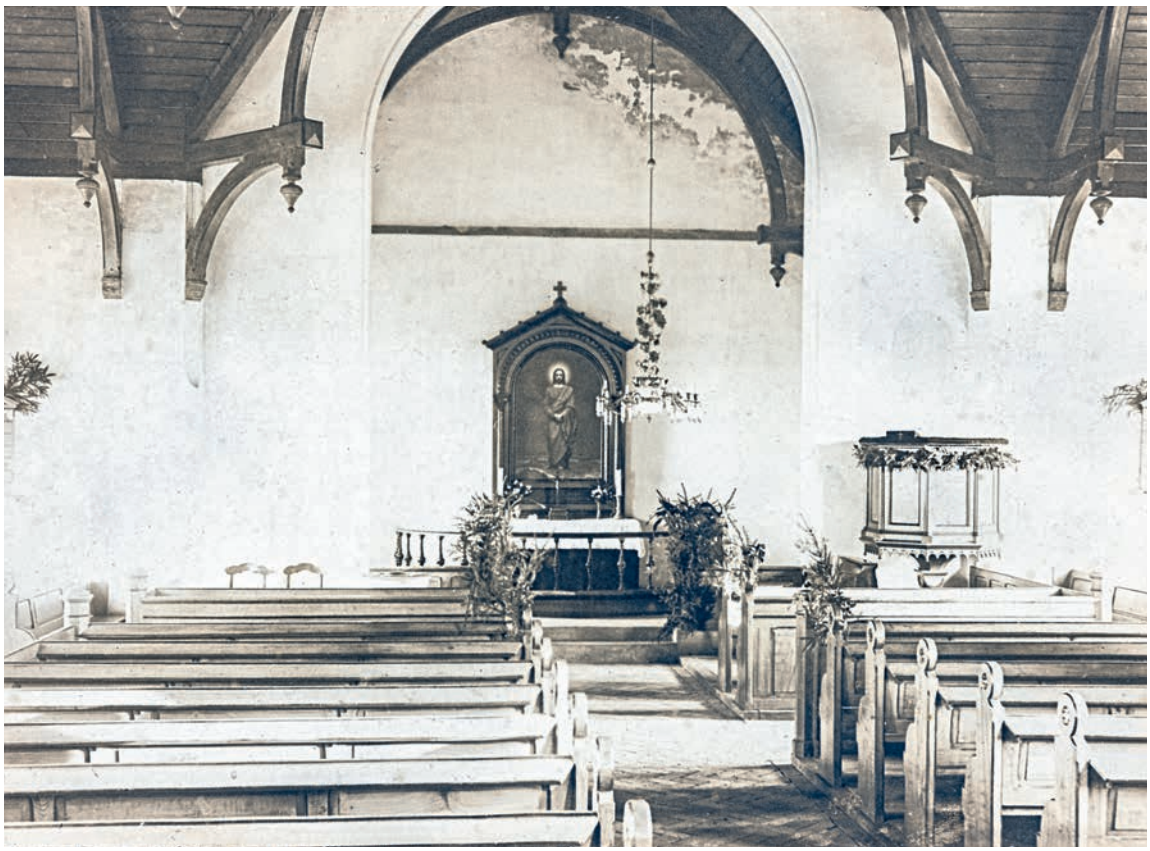

Fig. 13. Kirkens indre set mod øst. Foto efter 1902. Ved kirken. – *Interior of the church looking east.*

INVENTAR

Oversigt. En væsentlig del af inventaret stammer fra indvielsesåret 1881 og er tegnet af H. A. W. Haugsted, nemlig alterbord, alterskranke, døbefont, prædikestol, stolestader, dørfløje og salmenummertavler. Altersættet er fra samme år og leveret af Odenseguldsmeden Fredrik Wilhelm Olsen. Klokken er fra 1884, idet M. P. Allerup i Odense måtte omstøbe den første klokke. Samme år fik kirken en alterudsmykning i form af et simpelt trækors, mens en lysekrone (nr. 1) blev ophængt 1886. Altermaleriet, der viser Vandringen på søen er udført 1901 af Anton Dorph og tjener siden 1902 som alterudsmykning. En lysekrone (nr. 2) er ophængt 1927 og et kirkeskib 1960. Alterstager, syvstage samt dåbsudstyr er udført 2004 af Søren Weitemeyer, Århus, efter tyveri af de gamle stykker.[34] Orglet er bygget 1953 af Th. Frobenius & Sønner og overtaget fra Helsinge Kirke 2015.

Farvesætning og istandsættelser. Alterpartiet står med en mørk egetræsådring med forgyldning, udført af Jens Johansen 1994 som en rekonstruktion af det oprindelige farveudtryk. Med undtagelse af orglet, der er bemalet med lyseblåt, rosa og forgyldning, præges inventaret af lysegråt, der på stolestaderne siden 2004 er kontrasteret af vekslende jordfarver.

Ved kirkens indvielse blev interiøret betegnet 'lyst', men bortset fra alterbord og alterskranke er farveholdningen ukendt.[35] Ved en nystaffering 1927 blev altertavlens ramme malet hvid ('elfenbensfarve'), mens det øvrige inventars farvesætning også her er ukendt.[36] Stolestader og prædikestol blev atter malet 1964[37] og fremstod herefter i knækket hvidt med sparsomme detaljer i rødt, mens alterpartiet havde mørk bemaling.[38] Arkitekt Ebbe Lehn Petersen forestod 1994 en istandsættelse af alterpartiet og 2004 en istandsættelse af kirken.[39]

Alterbord (jf. fig. 14), 1881, et rammeværk af fyrretræ, 188×78 cm, 100 cm højt. Forsiden har tre glatte fyldinger, hvoraf den centrale er svagt bredrektangulær og de to andre højrektangulære; én fylding på kortsiderne. Stafferingen fra 1994 består af brunsort på fyldingsbunde, brunt på rammen og forgyldning på profiler.[40] Den oprinde-

Fig. 14. Indre mod sydøst. Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Interior looking south east*.

lige farveholdning må omtrent have været tilsvarende. Indtil 1994 stod bordet med en sekundær staffering med røde fyldinger og mørkeblåt eller mørkegråt på rammen.[41]

†*Alterklæde*, 1881, rødt, muligvis skænket af Caroline Jespersen, Venteløkkegård.[23]

Alterdug, 2004, et hvidt kniplingsarbejde med korsmotiv skænket og udført af menighedsrådets næstformand Ellen Hansen (jf. s. 6037) efter mønster af Else Marie Bjerregaard, Kerteminde.[42] †*Alterduge* skænkedes 1881 af Caroline Jespersen, Venteløkkegård,[23] 1903 af fru Lindegaard på Rugård,[23] 1973 af Laura Rasmussen, Mørkenborg,[23] og 1981 af Gunnar og Cathrine Christiansen.[43] *Knæleskammel* til præsten, muligvis fra o. 1881, med betræk af lysebrunt skind fra 1994.

Altermaleriet (fig. 15), *Vandringen på søen*, er udført 1901 af Anton Dorph som en replik af hans maleri fra 1887 i Stige (s. 5157).[44] Det rundbuede oliemaleri på lærred har et lysmål på 163×106,5 cm og viser en frontal fremstilling af Jesus gående på søen jf. Matt. 14,25.[45] Malerens signatur ses i nedre venstre hjørne: »A. Dorph. 1901.«.

Rammeværket, ca. 290×195 cm, er opbygget som en arkade med glatte halvsøjler, stiliserede, korintiske kapitæler og et bueslag prydet af diamantbosser. Den lave trekantgavl har stiliseret bølgekam og krones af et lille latinsk kors. Opbygningen svarer til en række rammer tegnet af arkitekt Christian Hansen (1803-83).[46]

Stafferingen i brune nuancer med forgyldte detaljer er den oprindelige. Et bredrektangulært felt forneden bærer skriftstedet Joh. 3,16 med guldbronzeret skriveskrift på sort bund.[47] Maleriet blev anskaffet efter en testamentarisk gave på 500 kr. fra Søren Nielsen på Dyrebjerggård i Veflinge Sogn, der specifikt havde nævnt en ny altertavle eller et alterbillede som formål.[48] Det

Fig. 15. Vandringen på søen, altermaleri af Anton Dorph 1901 (s. 6097). *Christ Walking on the Water, altar painting by Anton Dorph, 1901.* Foto Arnold Mikkelsen 2020. –

blev afsløret i kirken 1. jan. 1902.[49] Såvel maleri som rammeværk blev renset 1994.[50]

En tidligere *alterudsmykning* i form af et forgyldt, 115 cm højt kors med glatte korsarme (fig. 16) skænkedes 1884 af maler Johan Carl Claudi, Odense.[51] Nu på skibets nordvæg.

Altersæt (fig. 17), 1881, udført af Fredrik Wilhelm Olsen, Odense, og skænket af gårdejer Jens Christensen og hustru Maria Petersen, Hindevad.[23]

Den 23 cm høje *kalk* har rund fod, der rejser sig konisk imod skaftet, der har hulled over den lille, glatte og fladovale knop. Bægeret har prikgraveret giverindskrift med kursiv: »Skjenket til Padesøe Kirke af Gaardeier i Hindevad Jens Christensen og Hustru Maria Petersen«.

Fig. 16. Tidligere alterudsmykning fra 1884 (s. 6098). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Former altar decoration from 1884.*

Hældetud fra 2003.[52] Under foden er utydelige stempler. *Disken* har en diameter på 13 cm og er glat bortset fra den prikgraverede kursivskrift i bunden: »Skjenket Padesø Kirke af Gaardeier Jens Christinsen (sic) Hindevad 1881«. På fanens bagside findes mestermærke »WO« og to Odensemærker.[53]

Oblatæske, 1881, fra Den Kongelige Porcelænsfabrik af sortmalet porcelæn, 14,5 cm i diameter, 6 cm høj, med forgyldt kors på låget og forgyldte kanter. Skænket af Mads Andersen, Store Nellerod.[23]

†*Alterkande*, 1881, antagelig fra Den Kongelige Porcelænsfabrik (jf. oblatæske), skænket af Mads Andersen, Store Nellerod.[23]

Alterstager. 1) (Fig. 18), første halvdel af 1900-tallet, anskaffet fra kunstsmedefirmaet Knud Eibye, Odense. De 27,5 cm høje stager har rund fod på tre løvepoter og cylinderskaft med ringled. De blev stjålet 2003, men er atter tilvejebragt.

2) (Fig. 19), 2004, udført af guldsmed Søren Weitemeyer, Aarhus (jf. syvstage nr. 2, dåbsfad nr. 2 og dåbskande nr. 2). De 57 cm høje messingstager har flad, rund fod og cylinderskaft med øvre og nedre profilringe samt hjulkors i oxyderet sølv. Lyseskålen er lille og flad. Under foden ses mestermærket »S. Weitemeyer«.

Fig. 17. Altersæt, udført af Fredrik Wilhelm Olsen, Odense, 1881 (s. 6098). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Communion set.*

†*Alterstager*, af zink,[15] skænket af gæstgiver Aulick og købmand Birkholm, Aarup.[23] Stagerne forsvandt i 1940'erne.[54]

Syvstager. 1) 1932,[23] 36,5 cm høj, en Titusstage med ottekantet fod i tre afsæt, hvis sider prydes af festoner. Skaftet består af ringled, og armene har form af perlestave. Den blev stjålet 2003, men er atter tilvejebragt. 2) (Fig. 20), 2004, udført af guldsmed Søren Weitemeyer, Aarhus (jf. alterstager nr. 2, dåbsfad nr. 2 og dåbskande nr. 2). Den 35,5 cm høje messingstage består af syv sammenloddede småskafter, hvoraf de seks knækker til buede arme med cylinderpiber. De to ydre skafter er monteret i den flade, rektangulære fodplade.

†*Messehagel*, 1881, skænket af proprietær Niels Larsen, Diget.[55] Kasseret i 1980'erne.[54]

Fig. 18. Alterstager nr. 1, første halvdel af 1900-tallet, udført af kunstsmedefirmaet Knud Eibye, Odense (s. 6099). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Altar candlesticks no. 1, first half of 1900th, mede by Knud Eibye, Odense.*

Alterskranke (jf. fig. 14), 1881, halvcirkulær, med drejede balustre, hvis kubiske midtled prydes af cirkelbosser. Profileret håndliste og hylde. Bemalingen fra 1994 består af egetræsådring med forgyldning, angiveligt i overensstemmelse med den oprindelige farveholdning.[40] Knæfaldets hynder har lysebrunt skindbetræk.

Døbefont (fig. 22), 1881, af lysegrå sandsten, 90 cm høj. Foden er ottekantet ligesom det høje skaft, der rejser sig konkavt over et profilled. Der er vulst ved overgangen til den halvkugleformede kumme, som har rundbuefrise under den udkragende munding. Fonten er givet af proprietær Kruuse, Lykkesborg.[56]

Dåbsfade. 1) 1881,[23] messing, 44,5 cm i diameter, glat og med skålformet bund; ude af brug.[57] 2) (Jf. fig. 21), 2004, udført af guldsmed Søren Weitemeyer, Århus (jf. alterstager nr. 2, syvstage nr. 2 og dåbskande nr. 2). Messingfadet har en diameter på 59 cm, skålformet bund og bred fane prydet af et cirkelkors i oxyderet sølv og modsat en opdrevet cirkel til placering af den tilhørende dåbskande (nr. 2).[56] Mestermærke på bagsiden (jf. alterstager nr. 2).

Dåbskander. 1) 1925,[31] af messing, 28 cm høj, et sidestykke til kander i bl.a. Gimsing (*DK Ringkøbing* 2144). Kanden har rund fod, leddelt, konisk korpus med cirkelkors i relief og knækket hank. Grebet på det kuplede låg er udført som et cirkelkors. Ude af brug.[57] 2) (Jf. fig. 21), 2004, udført af guldsmed Søren Weitemeyer, Aarhus (jf. altersta-

Fig. 19-20. 19. Alterstager nr. 2, 2004, udført af guldsmed Søren Weitemeyer, Aarhus (s. 6099, jf. fig. 20-21). 20. Syvstage, 2004, udført af guldsmed Søren Weitemeyer, Aarhus (s. 6099, jf. fig. 19 og 21). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *19. Altar candlesticks no. 2, 2004, made by the goldsmith Søren Weitemeyer, Aarhus (cf. figs. 20-21). 20. Seven-branched candelabrum, 2004, made by the goldsmith Søren Weitemeyer, Aarhus (cf. figs. 19 and 21).*

Fig. 21. Dåbsfad og -kande, 2004, udført i messing af guldsmed Søren Weitemeyer, Aarhus (s. 6100, jf. fig. 19-20). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Baptismal dish and jug, 2004, made in brass by the goldsmith Søren Weitemeyer, Aarhus (cf. figs. 19-20).*

ger nr. 2, syvstage nr. 2 og dåbsfad nr. 2).[42] Den 25 cm høje messingkande har rundt fodled, kugleformet korpus med cirkelkors i oxyderet sølv, cylindrisk hals og halvkugleformet låg; svungen hank. Mestermærke under foden (jf. alterstager nr. 2).

Prædikestol (fig. 23), 1881, udført af snedker Christen Jessen, Odense,[5] antagelig efter tegning af H. A. W. Haugsted. Prædikestolen har seks fag med glatte, højrektangulære fyldinger. På hjørnerne står slanke trekvartsøjler med terningkapitæler og attiske baser, sidstnævnte sammenløbende med fodlistens profil. Søjlernes udformning er i overensstemmelse med kirkebygningens hovedindgang (s. 6089). Under den udkragende gesims løber en rundbuefrise med småkonsoller. Hængestykkerne prydes ligeledes af rundbuer og har profilknopper på hjørnerne. Stolen er hvidmalet med forgyldte lister omkring fyldingerne, der siden 2004 har skriftsteder med hvide, delvist overlappende versaler på sort bund: 1 Mos. 1,1-2, Matt. 4,4, Mark. 1,15, Luk. 2,14, Joh. 14,6, Rom. 10,17. Opstillet ved en døråbning i den søndre del af triumfvæggen på en glat bæresøjle med kubisk base, terningkapitæl og mørkegrå bemaling. Opgangen er en ligeløbstrappe med gelænder af drejede balustre; brunmalet.

Fig. 22. Døbefont, 1881, af sandsten (s. 6100). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Font, 1881, of sandstone.*

En †*prædikestolsbeklædning* af fløjl blev fjernet 1939.[58]

Stolestader (jf. fig. 14), 1881, udført af tømrer Niels Peder Berg, Hindevad, efter tegninger af Haugsted.[5] De 109 cm høje gavle med gennembrudte firpas i de cirkulære afslutninger og kvartcirkulære armlæn gentager skemaet fra samme arkitekts gavle i Langesø Skovkapel (Skovby Hrd.).[59] Stolene har fyldingsryglæn, og ved korsarmene er opstillet fyldingspaneler. Bemalingen fra 2004 er lysegrå, og gavlene har rektangulære felter i vekslende nuancer af okkergult og brunt. Der er opstillet 2×12 stole i skibet, 2×4 i søndre korsarm og to vinkelstillede stader omkring døbefonten i skibets nordøsthjørne.[60] I nordre korsarm står *løse stole* i form af Børge Mogensens model J39.

Præstestol, 1800-tallets slutning, en armstol af lakeret eg. De vandrette, buede armlæn går over i et lavt, åbent rygbræt med tre buede empiretremmer på en tværsprosse, mens de svungne ben har nyrokokopræg. Sædet er polstret og har gråt uldbetræk fæstnet med messingsøm. Stolen stod 1904 i koret.[61] Den opbevares nu i tårnets første stokværk sammen med et formentlig tilhørende *klapbord*. Her findes også en *servante* indrettet som et flytbart, lille hjørneskab af hvidmalet træ med vaskefad af hvidlakeret jernblik skjult under en hængslet dækplade og låge på forsiden.

Dørfløjene er de oprindelige. Udvendig i tårnets vestfacade (jf. fig. 1) er en dobbeltfløjet fyldingsdør af lakeret eg, hvis yderside fremstår som en plankedør og har to sæt gangjern af sortmalet smedejern prydet med spiralformer.[62] Et fast, rundbuet rudeparti over døren er delt med to lodrette sprosser. Døren er skænket af Peter Madsen, Blankenborg.[23] Repareret 2004.[24] Indvendig, mellem tårnrummet og skibet (jf. fig. 9) er en dobbeltfløjet fyldingsdør. Mod kirkerummet har fyldingerne udsmykning i nyrokoko med cirkler i kvadratiske fyldinger og ovaler i højrektangulære fyldinger; hvidmalet.

†*Skab*, i koret, omtalt 1904.[61]

Pengebøsser. 1-2) 1881,[23] af jernblik, retkantede, 24,5×15,5×8 cm, med pengetragt på det hængslede låg og lås til én nøgle på den ene kortside. Under den nuværende guldbronzering anes ældre, malet antikvaskrift. Opbevares i tårnets første stokværk. 3-4) O. 1925, af messing, cirkulære, 19×19×6 cm, med et lille latinsk kors i relief på forsiden; flankerer døren i skibets vestende. Tre †*pengetavler* ('tre åbne små kasser til indsamling') nævntes 1926.[15]

Fig. 23. Prædikestol, 1881, med indskrifter fra 2004 (s. 6101). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Pulpit, 1881, with inscriptions from 2004.*

Orgel (jf. fig. 14), 1953, med ti stemmer, to manualer og pedal. Bygget af Th. Frobenius & Sønner, Kgs. Lyngby og Horsens. Disposition: Overmanual: Rørfløjte 8', Principal 4', Gemshorn 2', Mixtur. Undermanual: Gedakt 8', Rørfløjte 4', Principal 2', Spidsoktav 1'. Pedal: Subbas 16', Principal 8'. Manualomfang C-g^3, pedalomfang C-f^1. Koblinger: II-I, I-P, II-P. Oprindeligt bygget til Helsinge Kirke (*DK Frborg* 1228) og flyttet til Padesø 2015 af samme orgelbyggeri. I forbindelse med flytning blev Spidsoktav 1' ændret til Quint $1^1/_3$' og kobling II-I 16' tilføjet.

Opstillet i nordre korsarm med vestvendt spillebord og facade. Orgelhuset er tegnet af arkitekt Viggo Hardie-Fischer. Facaden har retvinklet gavltrekant, symmetrisk opstillede prospektpiber og bevægelige fløje prydet af påsatte, udskårne flettekors og rosetter. Stafferingen fra 2015 har lyseblå hovedfarve og rosa felter med forgyldt versalindskrift: »Soli deo gloria« (Gud alene æren), flankeret af »Anno 1953«.[63]

★*Orgel*, o. 1890, bygget af Frederik Nielsen, Århus, til Vissenbjerg Kirke (s. 3421), ombygget flere gange. 1975 flyttet til Padesø af P. Bruhn & Søn, hvor det blev taget i brug 21. sept. 1975.[64] Opstillet i nordre korsarm med sydvendt spillebord og facade. Sidstnævnte var rundbuet med palmettebærende sidestykker; hvidmalet. Orglet var opstillet på et podium, der fik ny brystning ved opsætningen af dette orgel. 2015 afhændet til Sveta Anna, Javor, Slovenien.

†*Orgel* (fig. 24), af ukendt fabrikat og datering, købt brugt fra orgelbygger Eggert Froberg, Odense, der opsatte det i kirken 1945-46.[65] Orglet var ved anskaffelsen til Padesø udvidet til syv stemmer fra oprindelig fem. Disposition: Manual: Principal 8', Gedakt 8', Gemshorn 4', Quint $2^2/_3$', Waldfløjte 2', Mixtur III Kor. Pedal: Subbas 16'. Mekanisk aktion med pneumatisk udbygning, keglevindlade.[24] Orglet var opstillet på et podium i nordre korsarm. Den sydvendte facade havde åben pibeopstilling i fem felter. Piberne fik 1964 bemaling med bronzefarve.[37]

†*Harmonier.* 1) Omtalt o. 1884, da 'orglet' blev smurt,[23] og 1904 benævnt 'harmonium'.[61] 2) Anskaffet 1924, et trykluftsharmonium,[23] der var i brug indtil 1945 (jf. ovf.).

Et †*pulpitur* i tårnets første stokværk med en brystning på fem fyldingsfag fremgår af arkitektens tegninger (fig. 7) og nævnes o. 1889.[66] Et inventarium 1904 nævner en bræddeforsats til pulpituret.[61] Denne brystning omtaltes også 1926 med tilføjelsen, at pulpituret 'nu er fjernet', hvilket formentlig er sket i forbindelse med opsæt-

Fig. 24. †Orgel, ukendt fabrikat, opstillet 1945 af Eggert Froberg (s. 6103). Foto 1945 i Søndersø Lokalhistoriske Arkiv. – †*Organ, unknown maker, set up in 1945 by Eggert Froberg.*

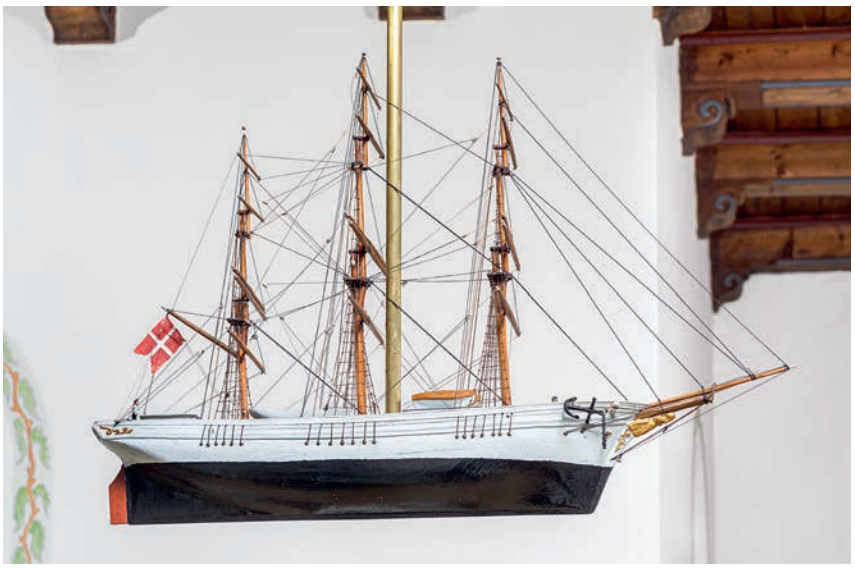

Fig. 25. Kirkeskib, »Vilhelmine«, ophængt 1960 (s. 6104). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Church ship, "Vilhelmine", hung up in 1960.*

ning af det flade træloft 1918 (s. 6091), der ikke levnede plads til brystningen.[36]

Fire *salmenummertavler* (jf. fig. 14), 1881, 100×68 cm, til skydenumre i fem rækker. De har lav trekantgavl med kraftig profilering og lysegrå bemaling med sort antikvaskrift: »Før Prædiken« og »Efter Prædiken«. En supplerende, rektangulær tavle, 73,5×49 cm, med hvid profilramme, sortmalet bund til kridtskrift og hvid antikva: »Altergang« og »Daab«.

Krucifikser. 1) (Fig. 26), o. 1900. Den 21 cm høje figur af forsølvet bronze er modelleret efter barok tradition. Korstræet i blank eg er 54 cm højt og glat. Ophængt på skibets østvæg ved prædikestolen. Krucifikset er omtalt 1904.[61]

2) 2009, udført i grå beton af Marit Benthe Norheim (*1960). Det ca. 220 cm høje krucifiks viser en frontal, lodret figur med strakte, vandrette arme; ansigtet er saligt, og midt på brystet er en mandorla med strålekrans. Korstræet er nopret som et afgrenet livstræ og uden tværarm. Opstillet på jernfod i søndre korsarm.

Lysekroner. 1) (Jf. fig. 14), skænket 1886 af Christian Lørup, Store Paddesøgård.[67] Kronen af forgyldt bronze eller jern har en krans med otte arme, der er s-svungne og udformet som akantusløv; lyseskåle og -piber er blomsterformede. Kransen sidder på en underskål af hvidt glas med profilknop af metal. Omkring det sortmalede jernophæng er slyngede bladranker, ligeledes forgyldte. Kronen er muligvis fremstillet i Tyskland.[68] Ophængt vestligt i skibet. 2) (Jf. fig. 9), 1927, anskaffet fra firmaet Knud Eibye, Odense.[69] Kronen er af baroktype med otte arme i en krans. Armene er s-svungne med indre rankeslyng og delfiner som pynteled. Stammens runde led prydes af cirkelbosser, og ved det øvre pæreformede led sidder s-slyngede pyntearme. Hængekuglen har profilknop og graveret giverindskrift med skriveskrift: »Grundfond til denne Krone skænket af Sognefoged L. Clausen og Hustru Brolykke. Ophængt 1927 i Padesø Kirke.« Ophængt i en messingstang med kugleled, østligt i skibet.

†*Lysekrone* med prismer, solgt 1927 for at dække udgifter til installation af elektricitet.[70]

Fire *lampetter*, 1981, i barokstil med to arme, anskaffet fra firmaet Scan Metal, Tønder.[71] To †*lampetter* opsattes 1937 på korets østvæg.[15]

Anden *belysning.* Der er indbyggede spots i loftet fra 1982,[24] og i korets loft hænger et langt, vandret messingarmatur med fire lyskilder fra 2004.[42]

Kirkeskib (fig. 25), »Vilhelmine« af Odense, skænket 1960 af Niels Ormhøj, Hindevad.[64] Den tre-

mastede fuldrigger, 87 cm lang og 60 cm høj, har guldbronzeret, kvindelig galionsfigur. Skroget er malet hvidt med sort bund, og navnet er anført med forgyldte versaler på agterspejlet. En dukkematros fører roret på agterdækket.[72] Ophængt i skibets midtergang.

Klokke, 1884, støbt af M. P. Allerup, Odense, diameter 70 cm.[73] Halsen har omløbende støberindskrift med versaler: »Støbt af M. P. Allerup Odense 1884«, kantet af mæanderbort (foroven) og akantuspalmetter. Legemets versalindskrift: »Lover Herren han er nær« er et citat fra B. S. Ingemanns salme af samme navn (Den Danske Salmebog nr. 404). Ophængt i slyngebom af træ i klokkestolen (s. 6094). Automatisk ringning siden 1999.[74]

†*Klokke*, 1881, støbt af M. P. Allerup, Odense, med en af biskop C. T. Engelstoft foreslået indskrift: »Herren kalder, han er nær«.[7] Klokken blev skænket anonymt af Rugårds ejer Christian H. R. Simonsen i en studehandel, som indebar, at kirkebestyrelsens formand J. Chr. Møller skulle forhindre, at Veflinge Sogneråd tegnede aktier i Nordfyenske Jernbane ('denne ulykkelige jernbane').[70] Klokken revnede efter kort tids brug og blev indsendt til omstøbning hos M. P. Allerup i januar 1884 (jf. ovf.).[75]

Kirkegårdsmonumenter. 1) O. 1894, over gårdejer og medlem af kirkens byggekomité Jens Christensen, ⋆6. dec. 1816 i Hindevad, †24. febr. 1894 samme sted. Rektangulær plade af sort granit, 63×42 cm, med indhugget versalskrift. På Lille Padesøbjergs familiegravsted i kirkegårdens sydvesthjørne.

2) O. 1900, over murermester Niels Hansen (jf. s. 6086) og familie. Rundbuet stele af rødlig granit, 130×80×25 cm, med fladbuet afslutning. Den prydes af et rundbuet relief med hjulkors kranset af vinklaser og -løv. Ellers er overfladen groft tilvirket. Forneden er indhuggede versaler: »Murmester Niels Hansens familie-gravsted«. På kirkegården øst for koret.

3) O. 1977, over maleren Marius Jensen Hindevad, ⋆1885, †1977, og hustru Marie Jensen, ⋆1898, †1985. Bredrektangulær sten af mørkegrå granit, 60×35×15 cm, med påsatte, hvidmalede bronzeversaler. Sydligt på kirkegården.

Fig. 26. Krucifiks, o. 1900 (s. 6104). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Crucifix, c. 1900.*

KILDER OG HENVISNINGER

Nedenfor er anført en oversigt over arkivalier eller utrykte kilder og litteratur anvendt i beskrivelsen af Padesø Kirke. For en oversigt over arkivalier og litteratur samt forkortelser anvendt i Odense Amt i almindelighed jf. også s. 52-54 samt 56-59. Henvisninger til Danmarks Kirker, Kbh. 1933-, er angivet som DK, efterfulgt af betegnelsen for det pågældende amt; referencer inden for Odense Amt har dog kun sideangivelse.

Arkivalier. *Rigsarkivet, Odense* (RAO). *Bispearkivet*. Synsforretninger over kirker og præstegårde 1872-98 (*Bispeark*. Synsforretninger 1872-98). *Lunde-Skam-Skovby herreders provstis arkiv*. Synsprotokol 1844-1922 (*Provstiark*. Synsprotokol 1844-1922); Kirkesyn 1924-49 (*Provstiark*. Kirkesyn 1924-49). *Bogense provstis arkiv*. Synsprotokol 1904-2000 (*Provstiark*. Synsprotokol 1904-2000). *Menighedsrådsarkivet*. Diverse dokumenter 1881-1937 (*Menighedsrådsark*. Div. dokumenter 1881-1937); Regnskab 1881-1938 (*Menighedsrådsark*. Rgsk.

1881-1938); Kort og tegninger 1882-1918 (*Menighedsrådsark*. Kort og tegninger); Div. dokumenter vedr. kirken 1883-1927 (*Menighedsrådsark*. Div. dokumenter 1883-1927); Regnskabsbog for Padesø Kirke 1889-1940 (*Menighedsrådsark*. Regnskabsbog 1889-1940); Kirkeprotokol 1925-87 (*Menighedsrådsark*. Kirkeprotokol 1925-87).

Kirkens arkiv. Synsforretninger 2000-21.

Nationalmuseet (NM). Indberetninger: Jens Johansen 1994 (alterbord, altermaleri, alterskranke); Karin Vestergaard Kristiansen 2011 (altermaleri); Lis Sejr Eriksen 2012 (altermaleri); Havsteen-Mikkelsens Tegnestue 2014 (orgelprojekt).

Nordfyns Kommune, Byggesagsarkivet.

Tegninger og opmålinger. NM. Knud, Erik og Ebbe Lehn Petersen 1982 (grundplan); Jens Johansen 1993 (indskrifter på altermaleri); Lehn Petersens Tegnestue 1993 (grundplan), 2002 (grundplan og længdesnit), 2007 (opstalt, søndre korsarms gavl).

RAO. Chr. Henschel og H. A. W. Haugsted 1877 (plan til ikke udført projekt); H. A. W. Haugsted 1879(?) (tværsnit); Alfred Petersen 1918 (projekt til ombygning; planer og snit); Knud Eibye 1926 (alterstage).

Ved kirken. Chr. Henschel og H. A. W. Haugsted 1877 (sydopstalt og tværsnit); H. A. W. Haugsted 1879 (plan).

Litteratur. *Padesø Kirke 1881-1981*, udg. Padesø Menighedsråd, Padesø 1981 (*Padesø Kirke 1881-1981*). Jens Åge S. Petersen, *Padesø Kirke i 125 år 1881-2006*, Padesø 2006 (*Petersen 2006*).

Historisk indledning og omgivelser ved Lasse J. Bendtsen, bygningsbeskrivelse ved Kirstin S. Eliasen, kalkmaleri og inventar ved Lasse J. Bendtsen, orgler dog ved Kristian Lumholdt. Oversættelser ved James Manley (engelsk). Korrektur ved Anne Frovin. Teknisk og grafisk tilrettelæggelse ved Mogens Vedsø. Redaktionen afsluttet oktober 2021.

[1] Bestyrelsen bestod af proprietær J. Chr. Møller, Skovmøllen, residerende kapellan i Vissenbjerg F. D. Engelstoft, gårdejer Jens Christensen, Hindevad, og senere desuden gårdejerne Hans Sørensen, Musbæk, og Niels Nielsen, Barlebo. Endelig indtrådte også valgkredsens folketingsmand Klaus Berntsen (Venstre) med henblik på at fremme en ansøgning om finanslovsbevilling. *Padesø Kirke 1881-1981* 3-4.

[2] Haugsted var også arkitekt for Stige Kirke fra 1886 (s. 5151), ligesom han 1868-69 forestod istandsættelsen af Brahetrolleborg Kirke (Svendborg Amt).

[3] *Padesø Kirke 1881-1981* 5-6.

[4] *Fyens Stiftstidende* 17. juni 1879.

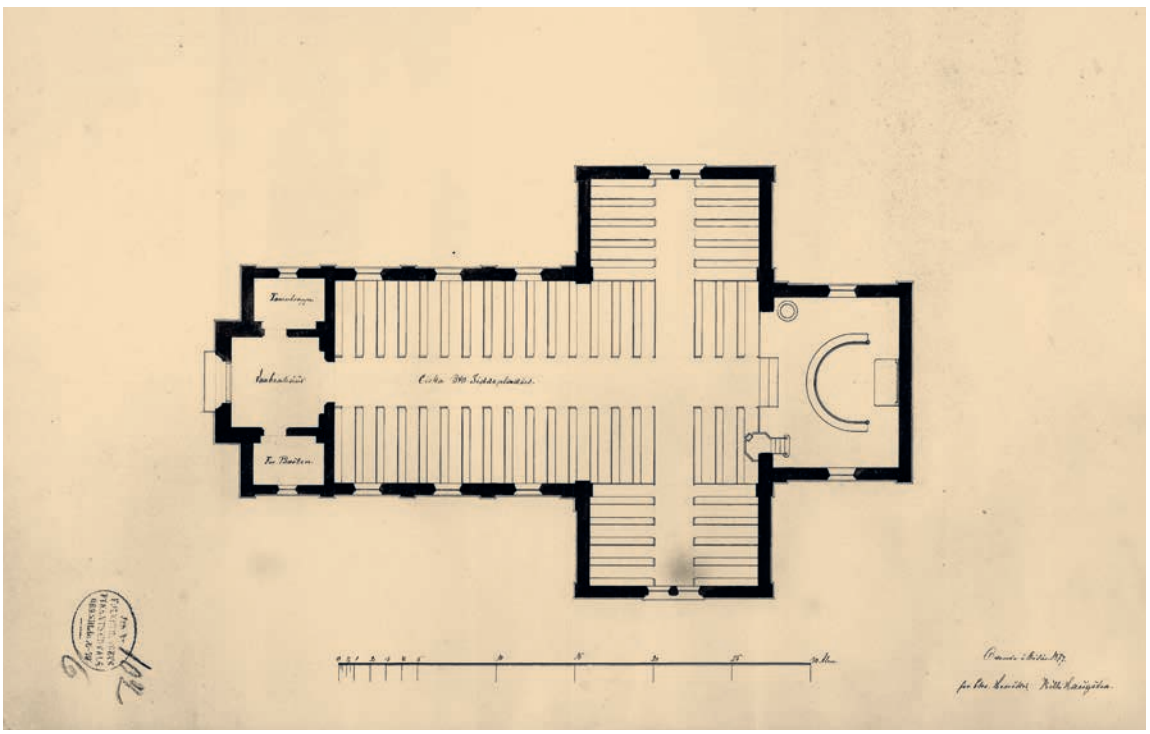

Fig. 27. Ikke udført projekt til kirken (s. 6091). Plan. 1:300. Tegnet af Chr. Henschel og H.A.W. Haugsted 1877. I RAO. – *Unrealized project for the church. Plan. Drawn by Chr. Henschel and H.A.W. Haugsted 1877.*

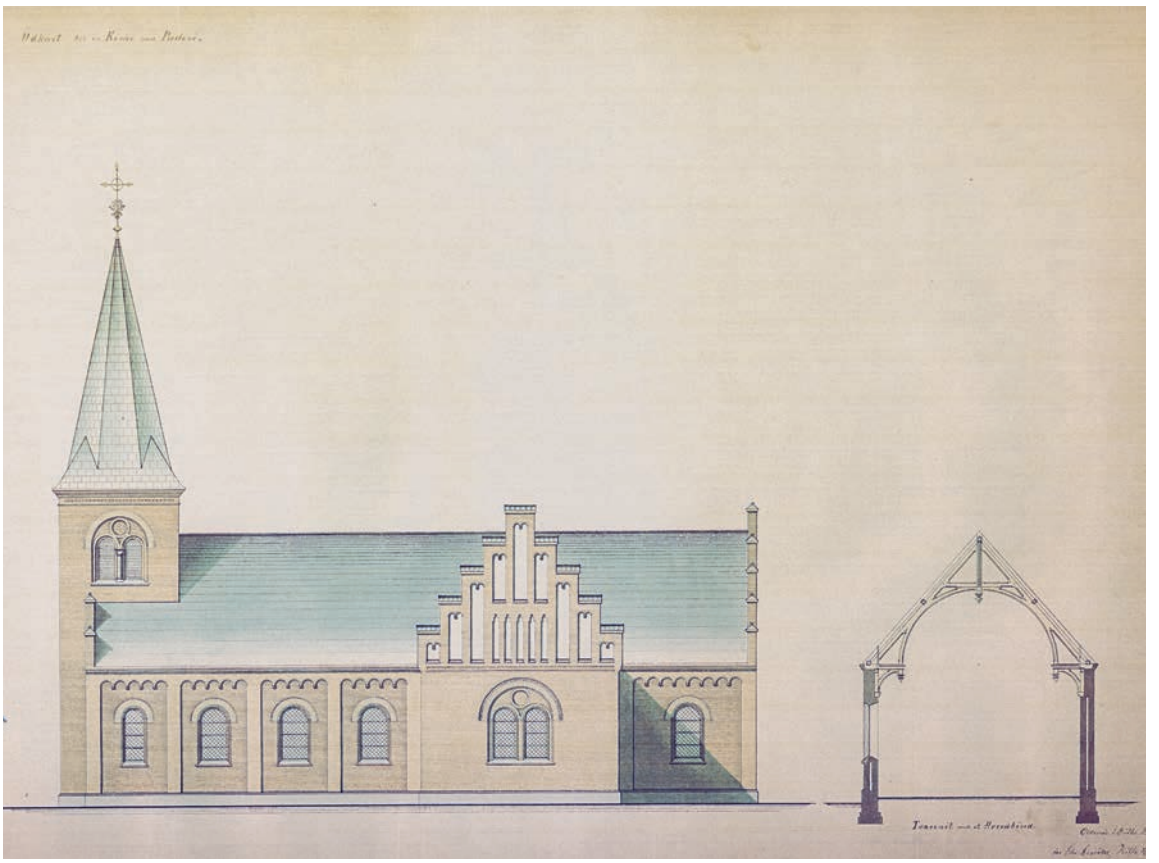

Fig. 28. Ikke udført projekt til kirken (s. 6091). Opstalt af sydsiden samt tværsnit. 1:300. Tegnet af Chr. Henschel og H.A.W. Haugsted 1877. Ved kirken. – *Unrealized project for the church. Elevation of south side and cross-section. Drawn by Chr. Henschel and H.A.W. Haugsted 1877. At the church.*

[5] *Padesø Kirke 1881-1981* 7.
[6] *Fyens Stiftstidende* 13. okt. 1879, 4. nov. 1879
[7] *Bogense Avis* 27. juni 1881.
[8] *Middelfart Avis* 6. marts 1882.
[9] RAO. *Menighedsrådsark*. Kirkeprotokol 1925-87; *Petersen 2006* 19-21, 27.
[10] *Petersen 2006* 20.
[11] *Petersen 2006* 19.
[12] *Padesø Kirke 1881-1981* 15-16. Landbrugsministeriet godkendte 1925 udstykningen af jord til oprettelsen af et landbrug og en præstebolig. RAO: *Menighedsrådsark*. Div. dokumenter 1883-1927.

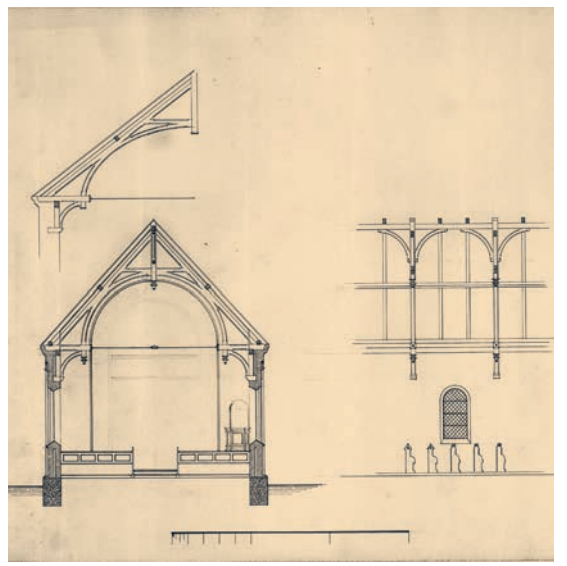

Fig. 29. Ikke udført projekt til kirken (s. 6091). Tværsnit af skibet set mod øst og udsnit af længdesnit set mod nord. 1:300. Formentlig tegnet af Chr. Henschel og H.A.W. Haugsted 1877. I RAO. – *Cross-section of the nave looking east and detail of longitudinal section looking north. Presumably drawn by H.A.W. Haugsted.*

Fig. 30. Tårnets spirkonstruktion (s. 6094). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Spire construction of the tower.*

[13] *Petersen 2006* 45-46.
[14] Arealet er udvidet fra 2.400 m² til 3.800 m². RAO. *Menighedsrådsark*. Div. dokumenter 1883-1927; Kirkeprotokol 1925-87; Rgsk. 1881-1938; *Provstiark*. Kirkesyn 1924-49.
[15] RAO. *Menighedsrådsark*. Kirkeprotokol 1925-87.
[16] *Padesø Kirke 1881-1981* 14; *Petersen 2006* 31.
[17] RAO. *Provstiark*. Kirkesyn 1924-49.
[18] Nordfyns Kommune, Byggesagsarkivet.
[19] Opført ved Gravergaardens Arkitektkontor, Veflinge. *Petersen 2006* 41, 49.
[20] RAO. *Menighedsrådsark*. Kort og tegninger. Byggeriet blev udliciteret 1. maj 1882 i *Fyens Stiftstidende*.
[21] RAO. *Menighedsrådsark*. Kirkeprotokol 1925-87; *Provstiark*. Synsprotokol 1904-2000.
[22] *Padesø Kirke 1881-1981* 17.
[23] RAO. *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938.
[24] NM. Korrespondancearkiv.
[25] RAO. *Provstiark*. Synsprotokol 1844-1922.
[26] RAO. *Menighedsrådsark*. Div. dokumenter 1881-1937; Kirkeprotokol 1925-87; *Provstiark*. Kirkesyn 1924-49.
[27] RAO. *Provstiark*. Synsprotokol 1904-2000; *Menighedsrådsark*. Kirkeprotokol 1925-87.
[28] NM. Korrespondancearkiv. Ebbe Lehn Petersen 2002.
[29] RAO. *Menighedsrådsark*. Div. dokumenter 1881-1937; Rgsk. 1881-1938.
[30] RAO. *Menighedsrådsark*. Div. dokumenter 1881-1937.
[31] RAO. *Provstiark*. Kirkesyn 1924-49; *Menighedsrådsark*. Kirkeprotokol 1925-87.
[32] RAO. *Provstiark*. Synsprotokol 1904-2000.
[33] *Petersen 2006* 37; NM. Korrespondancearkiv.
[34] *Petersen 2006* 51.
[35] *Bogense Avis* 27. juni 1881. Malermester J. Hestehauge forestod den oprindelige bemaling. *Padesø Kirke 1881-1981* 7-8.
[36] RAO. *Menighedsrådsark*. Kirkeprotokol 1925-87; Div. dokumenter 1883-1927.
[37] *Petersen 2006* 37.
[38] NM. Korrespondancearkiv. Jf. fotos (B984-986) i Søndersø & Omegns Lokalhistoriske Arkiv.
[39] NM. Korrespondancearkiv; *Petersen 2006* 49-51.

[40] NM. Indb. ved Jens Johansen 1994; NM. Korrepondancearkiv.
[41] Jf. foto i NM.
[42] *Petersen 2006* 49-51.
[43] *Petersen 2006* 42.
[44] Se endvidere David Burmeister og Martin Wangsgaard Jürgensen, »Omvendelsens billeder – om Anton Dorphs altertavler«, *Nationalmuseets Arbejdsmark* 2015, 230-243.
[45] En henvisning til dette skriftsted (»Matth. 14.25«) står anført på bagsiden sammen med malerens signatur: »A Dorph pinx. MCMI.« (Anton Dorph malede 1901). NM. Tegning af Jens Johansen 1993.
[46] Faaborg 1858 (*DK Svendborg* 682), Slaglille 1866, Gyrstinge 1861 (*DK Sorø* 346, 390) og Skellebjerg 1865 (*DK Holbæk* 1035).
[47] Indskriften er fra 1901.
[48] Den testamentariske gave blev udbetalt til kirken 29. dec. 1900. Der blev 2. jan. 1902 kvittereret for modtagelsen af altermaleriet, der kostede 500 kr. RAO. *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938.
[49] *Petersen 2006* 18-19.
[50] NM. Indb. ved Jens Johansen 1994.
[51] RAO. *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938; *Padesø Kirke 1881-1981* 14. Jf. også tredjeudgaven af Trap (1899): 'altertavlen er et forgyldt kors'. J. P. Trap, *Statistisk-topographisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark*, 3. udg. Kbh. 1898-1906, III, 494.
[52] *Kirkens arkiv*. Synsforretninger 2000-21.
[53] Chr. A. Bøje, *Danske guld og sølv smedemærker før 1870*, I-III, revideret og udvidet udg. ved Bo Bramsen m.fl., Kbh. 1979-82, nr. 4319.
[54] *Petersen 2006* 18.
[55] RAO. *Bispeark*. Synsforretninger 1872-98; *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938.
[56] *Petersen 2006* 17.
[57] Stjålet 2003, men atter tilvejebragt. *Petersen 2006* 17.
[58] RAO. *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938; Kirkeprotokol 1925-87.
[59] Sml. også Stige (s. 5164).
[60] Oprindeligt fandtes 28 stader i skibet og 16 i korsarmene. RAO. *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938.
[61] RAO. *Menighedsrådsark*. Regnskabsbog 1889-1940.
[62] Udformningen er gentaget i Stige (s. 5164).
[63] Yderligere oplysninger om kirkens orgler findes i Den Danske Orgelregistrant.
[64] *Petersen 2006* 36.
[65] *Petersen 2006* 36-37. Det blev anskaffet for 6.950 kr. (hvortil proprietær C. Petersen og Hustru, Skovmøllen, gav 1.000 kr., en anonym yderligere 1.000 kr., mens resten indsamledes i kirkedistriktets fem dele). RAO. *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938.
[66] RAO. *Menighedsrådsark*. Kort og tegninger 1882-1918; Rgsk. 1881-1938.
[67] RAO. *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938; *Padesø Kirke 1881-1981* 14.
[68] Sml. Christian Waagepetersen, *Lysekroner*, Kbh. 1969, fig. 71-72.
[69] RAO. *Menighedsrådsark*. Rgsk. 1881-1938; Div. dokumenter 1883-1927.
[70] RAO. *Menighedsrådsark*. Div. dokumenter 1883-1927.
[71] NM. Korrespondancearkiv; *Petersen 2006* 42.
[72] Henning Thalund, *Fynske kirkeskibe* (Skrifter fra Svendborg og Omegns Museum, 27), Svendborg 1989, 62.
[73] Hans Nyholm, *Kirkeklokker i Danmark*, Højbjerg 1996, 64.
[74] *Petersen 2006* 49.
[75] *Petersen 2006* 17-18.

PADESØ CHURCH

The church was built in 1879-81 on a parcel of land on the estate Store Padesø in the southern part of Hårslev Parish. It lies in open land on a hilltop by the highway between Bogense and Assens.

Building. It was completed in red brick and with a slate roof in 1881 after drawings by the architect H.A.W. Haugsted. The relatively short, straight-edged chancel connects to an equally wide nave, whose eastern half connects to very short transept

arms in the north and south. In the west there is a tall tower that is substantially narrower than the nave. The long walls of the nave and the chancel, the flanking walls of the transepts, and the tower (cf. figs. 1 and 5) are decorated with corner pilaster strips; similar strips serve to divide up the west end of the nave into two bays. All gables (cf. figs. 1 and 5) are decorated with sawtooth friezes and recesses. There is a window in the north side of the chancel, two windows in both the northern and southern transept gables, two in the west sides of the transepts, and two in each of the long sides of the nave. A window in the south side of the chancel is more recent. The tower, which rises in three floors, is topped by a spire, whose lower part is a pyramid roof above which an eight-sided spire construction rises (cf. fig. 1). In the west side of the tower there is a round-arched door, which is flanked by cast columns, bearing a round arch. In the arch there is a semicircular light aperture. In the north and south wall of the tower interior there is a circular window. The tower interior functions as a porch, and in its north side there is a wooden stair to the intermediate floor, from which there is access to the loft of the nave and to the belfry floor. In the west side of the intermediate floor there is a recessed gallery with three arches borne by two half-columns each on its own pilaster strip. In the north and south side of the intermediate floor there are round-arched windows. In the west side of the belfry floor there are twin belfry lights in a round-arched, bevelled tympanum with a circular peephole, and on the north and south sides of the floor there are belfry lights. Originally the nave, chancel and transepts had an open roof truss (figs. 12-13). Both the very high and wide rounded chancel arch and tower arch projected up into the open roof truss. In the west the top part was open to the intermediate floor of the tower above a gallery with a dado, while in the lowest part a door was inserted in a closing wall (fig. 10d). The opening has later been altered. Since there were great problems heating the interior, and the sound was very poor, in 1918 a beam ceiling was installed in the church by the architect Alfred Petersen. The chancel arch was made narrower and lower, matching the new ceiling. In the west the gallery was removed, and a new, lower arch was installed above the recess surrounding the door. The beam loft was installed at the top course of the wall. In the loft at the bay where nave and transept intersected, a transverse truss was introduced to brace the above-mentioned beams. The tops of the original chancel and tower arches are visible in the loft, the former still open (cf. fig. 12), while the latter was later bricked up.

An original project, designed by the architect Chr. Henschel in 1877 (figs. 10a-d), formed the basis for H.A.W. Haugsted's later design. Henschel's planned nave was a little longer than the one Haugsted realized.

Furnishings. A substantial number of the furnishings come from the consecration year 1881 and were designed by H. A. W. Haugsted: the Communion table (cf. fig. 14), altar rail (cf. fig. 14), font (fig. 22), pulpit (fig. 23), pews (cf. fig. 14), door panels and hymn boards. The Communion set (fig. 17) is from the same year and was supplied by the Odense goldsmith Fredrik Wilhelm Olsen. The bell is from 1884, as M. P. Allerup in Odense had to recast the first bell. In the same year the church was given an altar decoration in the form of a simple wooden cross (fig. 16), while a chandelier (no. 1) was hung up in 1886. The altar painting, which shows Christ Walking on the Water (fig. 15) was done in 1901 by Anton Dorph and served from 1902 as altar decoration. A chandelier (no. 2) was hung up in 1927 and a church ship in 1960. Altar candlesticks (fig. 19), a seven-branched candelabrum (fig. 20) and a baptismal dish and baptismal jug (fig. 21) were made in 2004 by Søren Weitemeyer, Aarhus, after the old items were stolen. The organ was built in 1953 by Th. Frobenius & Sønner and taken over from Helsinge Church in 2015.